

**Gmina może przekazać obowiązek realizacji usług dla ludności firmie prywatnej. W ten sposób można dostarczać mieszkańcom wodę i odbierać ścieki**

Możliwość taką wprowadziły przepisy ustawy z 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (samorządy gminne zyskały dodatkową formułę współpracy z podmiotami prywatnymi w zakresie realizacji zadań własnych gminy. Jest nią koncesja na usługi komunalne. W wyniku wyboru operatora infrastruktury gminnej samorząd może przekazać (wraz z infrastrukturą) obowiązek realizacji usług komunalnych podmiotowi prywatnemu.

## Różne aspekty umowy

Wydaje się, że ustawa z 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane i usługi (DzU nr 19, poz. 101) najbardziej przystaje do modelu przekazywania zadań komunalnych bez dysponowania w sensie prawnorzeczym infrastrukturą komunalną. Nie wdając się w teoretyczne rozważania, można przyjąć, że koncesja na usługi komunalne może być traktowana jako jedna z form szeroko rozumianego partnerstwa publiczno-prywatnego, nie będąc jednocześnie przedmiotem regulacji ustawy o PPP. Koncesja na usługi nie stanowi także szczególnego trybu zamówień publicznych.

Jednak w ustawie o koncesjach zostały zawarte główne myśli wskazanych powyżej ustaw, i tak: operator wybierany jest w trybie przetargowym, ale na zasadach opisanych w ustawie o koncesji po zakończeniu dwuetapowego postępowania zostaje mu przekazana infrastruktura komunalna do wyłącznego dysponowania, jednak na czas określony, nie dłuższy niż 15 lat (z zastrzeżonymi wyjątkami). Zatem w ustawie o koncesji, gdy ma ona zastosowanie do usług o charakterze komunalnym, dochodzi do połączenia dwóch koncepcji:

- przekazania infrastruktury na stosunkowo długi czas w porównaniu z innymi cywilnymi umowami (najem, dzierżawa),
- realizacji usług komunalnych przez podmiot prywatny na zasadach komercyjnych (lub zbliżonych w tym sensie, że ich istotą jest wypracowanie zysku) na terenie jednostki samorządowej.

Istotne jest połączenie aspektów rzeczowych – dysponowanie infrastrukturą, zobowiązaniowych – przekazanie zadań własnych i świadczenie tych usług na rzecz mieszkańców, oraz administracyjnych – o charakterze regulacyjnym poprzez nadzór gminy nad realizacją koncesji.

## Przekazanie majątku

Majątek zostaje przekazany na podstawie umowy dzierżawy lub najmu. **Maksymalny okres udzielenia koncesji, 15 lat, jest na tyle długi, aby operator mógł czynić nakłady na powierzoną mu infrastrukturę i czerpać z niej samej oraz poczynionych nakładów korzyści, tak aby**

w okresie trwania dzierżawy zamortyzowały nakłady. Przy tym gmina nie wyzywa się prawa własności infrastruktury, jednocześnie nabywając prawo do nakładów i ulepszeń. Poza kwestiami prawnymi jest to, że długi okres udzielenia koncesji pozwala na jej oddzielenie od kwestii politycznych.

## Obowiązki stron

Operator pozostaje w dwóch relacjach zobowiązaniowych. Z jednej strony z gminą, jako dysponentem infrastruktury i zlecającym wykonanie zadań, z drugiej zaś z mieszkańcami jako odbiorcami usług komunalnych. Nie bez znaczenia jest ustanie charakteru prawnej relacji pomiędzy operatorem a odbiorcami świadczeń, gdyż w wielu przypadkach, zarówno w ustawie o odpadach, jak i w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ustawodawca posługuje się pojęciem „opłaty”, niejako rozróżniając ją od pojęcia „ceny” w rozumieniu kodeksu cywilnego. Wydaje się, że cywilistyczny charakter relacji pomiędzy operatorem a odbiorcami usług komunalnych jest bezsporny, uprawnienia gminy w takich relacjach mają charakter regulacyjny i ich adresatem może być wyłącznie operator.

## Jaki nadzór

Przekazując infrastrukturę, gmina przekazuje obowiązek realizacji usług, zachowując status regulatora. Uprawnienia gminy mają szczególnie istotny charakter w przypadku zbiorowego zaopatrzenia w wodę, utrzymania czystości, gospodarki odpadami oraz zasad korzystania z infrastruktury drogowej. Uprawnienia należy podzielić na te o charakterze finansowym, tj. na ewentualne ustalanie opłat, taryf, w tym kontrolę procesu kształtowania relacji finansowych w zakresie danej usługi, oraz uprawnienia o charakterze regulaminowym, tj. ustalanie regulaminów świadczenia poszczególnych kategorii usług. W pierwszym przypadku konieczne jest ustalenie, jak władcze uprawnienia samorządu przekładają się na relacje cywilne pomiędzy koncesjodawcą a koncesjonariuszem.

*Autor jest radcą prawnym w kancelarii Krupa Srokosz Patryas w Katowicach*

### **Uwaga**

**Do katalogu usług komunalnych, które mogłyby stanowić przedmiot takiej koncesji, należą w szczególności:**

- dostawa wody i odbiór ścieków,
- gospodarka odpadami,
- zarządzanie obiektami publicznymi, w tym: szkołami, obiektami sportowymi, parkingami,
- utrzymanie czystości w mieście.